

לתורה את עצבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תרצה
ערש"ק פרשת פנחס

בני קורח - מתי חזרו מן הגיהנם?

בעל פעור שבכל דור

שיטת הרמב"ם בנחלת הלויים לעתיד

מהי התכלית של חופשת הקיץ?

אור
החסידות

פתח דבר

בעזרה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת פנחס, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תרצה), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט במדור "חידושי פוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויזכר לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונזכה לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

מכון אור החסידות	Or Hachasidus
סניף ארץ הקודש	Head Office
ת.ד. 2033	1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000	Brooklyn, NY 11213
03-738-3734	United States
Likras@likras.org	(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
הרב מנחם מענדל דרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם טייטלבוים,
הרב רפאל לבנוני, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

תוכן הענינים

ה. מקרא אני דורש.....

בני קורח - מתי חזרו מן הגיהנם?

מדוע לא נאמר "ובני קורח לא מתו" בפ' קרח? / אם חזרו בני קורח בתשובה, מדוע נענשו? / מה פשר עונש כזה להיות בגיהנם במקום גבוה? / ביאור אופן תשובת בני קורח ולפי זה גם עונשם

(ע"פ לקוטי שיחות חל"ג עמ' 170 ואילך)

ח. פנינים.....

האם "הדור הוא כהנשיא"? / מי הרג את עוג?

ט. יינה של תורה.....

בעל פעור שבכ"ל דור

השתעבדות לפסולת המלאכים / מאמין בחי העולמים וזורע / הכניסה לארץ מעוררת את בעל פעור / פינחס מציל מהשתקעות בתאוות

(על פי לקוטי שיחות ח"ד עמ' 1327 ואילך. ח"י"ח עמ' 293 ואילך)

יג. פנינים.....

רק ה' יראה ללבב / ביטול הוולת - מענה או גאווה?

יד. חידושי סוגיות.....

שיבת הרמב"ם בנחלת הלויים לעתיד

ידון בשי' הרמב"ם והסמ"ג בזה, ויפלפל בקושיית המפרשים איך אפ"ל שלעת"ל יתבטל איסורם לנחול / יסיק בדרך חידוש דינחלו בארץ קיני קניזי וקדמוני והרמב"ם רמו בלשונו דשם לא נאמר

(ע"פ לקוטי שיחות חל"ה עמ' 103 ואילך)

יח. תורת חיים.....

מהי התבכ"ית של חופשת הקיץ?

מכתב לכלל התלמידים היהודיים מכל מוסדות החינוך אודות זמן הקיץ; ניצול הזמן לקדושה ולהתעלות בתורה ומצוות

כא. דרכי החסידות.....

כל יהודי הוא שליח ה'

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא

בני קורח – מתי חזרו מן הגיהנם?

מדוע לא נאמר "ובני קורח לא מתו" בפ' קרח? / אם חזרו בני קורח בתשובה, מדוע נענשו? / מה פשר עונש כזה להיות בגיהנם במקום גבוה? / ביאור אופן תשובת בני קורח ולפי זה גם עונשם

בפרשתנו בא מנין בני ישראל למשפחותיהם, ובתוך הדברים נזכרים דתן ואבירם – והכתוב מאריך בסיפור חטאם ובליעתם (כו, ט-יא): "הוא דתן ואבירם קריאי העדה, אשר הצו על משה ועל אהרן בעדת קרח בהצותם על ה'. ותפתח הארץ את פי' ותבלע אותם ואת קרח במות העדה, באכול האש את חמשים ומאתים איש ויהיו לנס. ובני קרח לא מתו". ומפרש רש"י:

"ובני קרח לא מתו - הם היו בעצה תחילה, ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם. לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם וישבו שם".

וביאורו המפרשים (שפתי חכמים. משכיל לדוד. ועוד), שכוונת רש"י היא ליישב את הסתירה בין כתוב דידן לבין מה שכתוב בפ' קרח (טז, ל-לג): "ותפתח הארץ את פי' ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח וגו'" – הרי שכל בני משפחת קרח נבלעו באדמה; ואיך נאמר כאן ש"בני קרח לא מתו"?

[הרמב"ן שם מפרש ש"כל האדם" היינו עבדיו ושפחותיו של קרח (ולא בניו). וראה גם ספורנו שם. – אבל מזה שרש"י שם סתם ולא פירש משמע שלומד בפשוטו, שכולל את "כל האדם" השייכים לקרח, וגם בניו בכלל].

ומיישב רש"י ששני הכתובים צדקו יחדיו: מחד גיסא, בני קרח אכן נבלעו באדמה, כי "הם היו בעצה תחילה"; ומאידך גיסא, כיון ש"הרהרו תשובה בלבם" – לכן "לא מתו", אלא "נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם וישבו שם".

ולכאורה צ"ע, למה המתין הכתוב עם פרט זה ש"בני קרח לא מתו" עד למנין בני ישראל שבפרשתנו – ולא כתבו מיד בפרשת קרח, בסמיכות לסיפור הבליעה [ובפרט שהמנין שבפרשתנו ה' רק בשנת הארבעים, עשרות שנים לאחר מעשה קרח ועדתו] ?

ב. לפי פשוטו יש לומר, שדוקא בפרשתנו מתעורר הצורך להודיע פרט זה, כדי שלא יקשה לנו כיצד נמנית בהמשך הפרשה – בתוך משפחות בני לוי – "משפחת הקרחי" (כו, נח), בשעה שממעשה הבליעה מובן שכבר אבד זכרה של משפחה זו; ולכן מחדש לנו הכתוב כאן שבאמת היו מבני קרח ש"לא מתו", וזו "משפחת הקרחי" הנזכרת בפרשה (וכדלקמן).

אך עדיין אין הענין מיושב, דסוף סוף למה לא הקדים הכתוב להודיע דבר זה על אחר בפרשת קרח, שכבר שם נדע שנשארה שארית ל"משפחת הקרחי" !

[בש"ך על התורה (קרח טז, לב) כתב שבכוונה העלים הכתוב בפרשה שם את זה ש"בני קרח לא מתו" – "מפני כבודו של משה, שאמר משה 'וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה' (קרח טז, לג), ואם ה' נזכר כאן שבניו לא מתו, ה' גנאי למשה שלא הועילה תפלתו, שהרי נשארה מהם שארית בארץ . . לזה התורה לא כתבה זאת כאן (בפ' קרח), וכתבתו במקום היחס בפרשת פינחס [ושם ביארתי הטעם למה נכתב שם, עיין שם].

אך לפי פירוש רש"י כאן אין תירוץ זה מחוור, שהרי לדבריו גם בני קרח נבצרו באדמה "וירדו חיים שאולה" (ורק ששם גופא "נתבצר להם מקום גבוה כו"), ואם כן תפלת משה התקיימה במילואה – והדרא קושיא לדוכתא למה לא הקדים הכתוב לספר זאת בפ' קרח (ואדרבה, כיון שמשה רצה והשתדל שיעשו תשובה כמבואר בדברי רש"י בפ' קרח (טז: ת. יב. כה), הרי זה גופא משבחו של משה, שהצליח עכ"פ בנוגע לבני קרח (כו)].

ג. ונראה לומר בזה דבר חדש, ובהקדים מה שהאריכו כמה מפרשים (נחלת יעקב. צדה לדרך. ועוד – וראה גם "ספר הגור" שנדפס לאחרונה), שאין כוונת רש"י שבני קרח נשארו בגיהנם לעולם, אלא בוודאי בסופו של דבר יצאו ועלו משם על פני האדמה, ובלשון הט"ז (דברי דוד על רש"י) כאן: "שאיזה זמן היו בגיהנם, ואחר כך יצאו על פני הארץ".

[ולפי זה, מה שמסיים כאן רש"י "וישבו שם" – אינו מלשון התיישבות וקביעות, אלא מלשון עכבה (ראה רש"י תזריע יב, ד. ועוד), שנתעכבו שם משך זמן עד שיצאו].

ויש לתת טעם בעונש "מוזר" זה – שהיו בגיהנם ולאחר מכן יצאו בחזרה – על פי דיוק לשון רש"י כאן שבני קרח "הרהרו תשובה בלבם":

בני קורח אמנם חזרו בתשובה, אבל לא הראו זה בגלוי. רק בסתר לבם הם הרהרו בתשובה, ואילו כלפי חוץ ה' נראה שהם עדיין ממשיכים במחלוקת ועומדים בדעתם

הראשונה נגד משה ואהרן.

וכיון שִׁעֲיִנִי הַרְאוּאִים נראה הי' שהם עדיין חלק מהמחלוקת – לכן נענשו בבליעה "לעני כל ישראל", כשאר עדת קורח שנבלעו באדמה; אבל אליבא דאמת הם כבר הרהרו תשובה בלבם, בסתר, ולכן בתוך הגיהינום עצמו "נתבצר להם מקום גבוה וישבו שם".

ויש בזה ענין של "מדה כנגד מדה": כמו שהנהגתם היתה באופן של דבר והיפוכו, שבפועל ובגלוי לא הי' ניכר שפירשו מהמחלוקת אלא שבסתר מחשבתם והרהורם נבדלו משאר עדת קורח – כך גם עונשם הי' במדה זו, שראו כל ישראל שנענשו בדומה לקורח ועדתו שכמוהם נבלעו באדמה, אלא ששם – באופן מובלע בארץ – נבדלו מן השאר למעליותא.

ד. ומעתה יש להוסיף, שכל זה מתאים הי' בשעת מעשה, שכיון ולעניי הבריות לא פרשו מהמחלוקת וכל תשובתם היתה בסתר הלב, הי' מן ההכרח שייבלעו כמו כולם;

אבל לאחר שעברו שנים רבות, ובמשך שנים אלו מתו כל אנשי הדור ההוא, וכפירוש רש"י בפ' חוקת (כ. א. כ. כב) שבשנת הארבעים כבר "לא הי' בהן אחד מאותם שנגזרה גזירה עליהם, שכבר כלו מתי מדבר" – שוב לא הי' טעם להענישם, ולכן אז יכולים היו לצאת ממקומם ולעלות חיים על פני האדמה ולהקים מחדש את "משפחת הקרחי".

וזהו איפוא שדוקא בפרשתנו נאמר "ובני קרח לא מתו" – ולא לפני כן בפ' קרח – כי עד כה לא ידעו מזה (וחשבו שנאבדו כמו כולם), ורק עכשיו הוא שעלו חיים ונתגלה לבני ישראל שאכן "לא מתו".

ה. ויש להוסיף ולבאר הטעם שהסמיך הכתוב את זה ש"בני קרח לא מתו" – לאריכות הלשון בדבר פחיתותם של דתן ואבירם ("אשר הצו על משה ועל אהרן בעדת קרח בהצותם על ה'");

בזה בא הכתוב להשמיענו את החידוש שבתשובתם של בני קרח – שלא נחשוב שמלכתחילה הם לא היו כ"כ שותפים בהמחלוקת, אלא אדרבה, וכלשון רש"י: "הם היו בעצה תחילה", והיינו (ראה רש"י פ' וארא ז, כח), שהם היו מהיועצים שעל פי עצתם התחילה כל מחלוקת קרח, ובדומה לדתן ואבירם שידועים בגודל חטאם כו' ;

וזהו גודל הפלא, שאף על פי כן, כיון ש"הרהרו תשובה בלבם" ניצלו ו"נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם", ועד שיצאו משם חיים והביאו בני ובני בנים ועד לשמואל הנביא כו' (ראה רש"י קרח טז, ז). עד כדי כך גדול כוחה של תשובה!

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

ממועד מיוחד" בקר רבן תמיד

את קרבני לחמי לאשי נו' תשמרו להקריב
לי במועדו

במועדו - בכל יום הוא מועד התמידים
(כה, ב. רש"י)

הקשו המפרשים (רא"ם, גר"א, ועוד) מה מוסיף
רש"י בפירושו, הרי להלן בכתוב מפורש יוצא
ש"שנים ליום עולה תמיד"?

ויש לבאר זה:

פירוש הפשוט של "מועד" הוא "מועד
המיוחד שקבעתי לך" (רש"י וירא יח, יד), והיינו,
שבתיה זו בא הכתוב לקבוע זמן מיוחד לעניין
שעליו מדובר.

וא"כ נשאלת השאלה, מה פשר תיבת
"במועדו" בנוגע לקרבן תמיד, הרי אין לפרש
שבא הכתוב לקבוע את הזמן בו צריך להקריב
את הקרבן במשך היום, שהרי ענין זה מפורש
לקמן "את הכבש אחד תעשה בכוקר ואת הכבש
השני תעשה בין הערבים". ואם לקבוע את
ה"מועד המיוחד" להקריב קרבן זה, הרי לכאורה
אין זה שייך בנדוד, שהרי הקרבן הוא "קרבן
תמיד", ומקריבים אותו בכל יום, וממילא אין
יום "מיוחד" לקרבן זה?

וזהו מה שמחדש רש"י, שהא גופא בא הכתוב
ללמדנו, שלמרות שבפשוט נראה שאין יום
קבוע" לקרבן תמיד כי מקריבים אותו "תמיד",
הרי האמת היא שגדר הקרבן הוא ש"בכל יום
הוא מועד התמידים", שכל יום ויום בפני עצמו
הוא "מועד מיוחד" להקריב את הקרבן ביום
ההוא, ובמילא בא הכתוב לקבוע את ה"מועד"
לקרבן תמיד, שהוא "בכל יום" בפני עצמו.

[וראה במקור הדברים הנפ"מ להלכה, בנוגע לדין "עבר
וימו בטל קרבנו", ע"ש אריכות השקו"ט בזה].

(ע"פ לקושי שיהות חכ"ח עמ' 182 ואילך)

בין פוטיאל לאהרן הכהן

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן

שהיו השכמים מכזין אותו, הראיתם בן פוטי זה שפיטם
אבי אמו עגלים לע"ז, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך
בא הכתוב ויחסו אחר אהרן
(כה, יא. רש"י)

יש לבאר עומק טענות השבטים, והדרך שבה
ביטל הכתוב טענה זו (ראה בארוכה לקו"ש ח"ח עמ'
061 ואילך):

טענת השבטים על פנחס הייתה שהריגתו
"נשיא שבט מישראל" אין זה מפני קנאותו
לקיים ציווי ה' אלא מפני שהי' בו טבע האכזריות
שירש מ"אבי אמו" ש"פיטם עגלים לע"ז":

בנוהג שבעולם, שגם נידון למות ר"ל,
מאכילים ומשקים אותו, אמנם אין האכלה זו
פדי להרגו, שהרי גם אם לא יאכל יהרגוהו,
וההאכלה היא רק כדי להקל ולמעט צער הנהרג.
אמנם, במפטם עגלים לע"ז, הרי ההאכלה היא
אך ורק בכדי שיוכלו להרוג הבהמה, ובאם לא
תתפטם - לא יהרגוהו! ונמצא, שהאכלה כזו
מורה על טבע של אכזריות גדולה.

וכך טענו השבטים, שפנחס ירש טבע זו מאבי
אמו, יתרו, שהרי "איש מזריע תחילה יולדת נקבה"
ו"אשה מזרעת תחילה יולדת זכר" (רש"י ויגש מו, טו),
ובגלל טבע זה "הרג נשיא שבט מישראל".

לפיכך, "בא הכתוב ויחסו אחר אהרן", לומר
שפנחס ירש טבעו מאהרן הכהן, שהי' "רודף
שלום" (אבות פ"א מ"ב), ומעשה זה של פנחס הי'
בו משום חסד גדול, לא רק מפני שע"ז עצר
את המגפה מעל כל בני ישראל, אלא גם בנוגע
לזמרי עצמו - שהרי עונשי התורה - חסדים הם
(ראה לקו"ש חכ"ג עמ' 89 ואילך), וע"י שמענישים את
החוטא בעולם הזה, מתכפר לו לעולם הבא,
כמאמר חז"ל על הפסוק "יעכרך ה' ביום הזה"
(יהושע ז, כה) - "ביום הזה אתה עכור ואי אתה
עכור לעולם הבא" (סנהדרין מג, ב).

(ע"פ תורת מנחם חמ"ד עמ' 126 ואילך)

יינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך החסידות

בעל פעור שבכל דור

השתעבדות לפסולת המלאכים / מאמין בחי העולמים וזורע / הכניסה לארץ מעוררת את בעל פעור / פינחס מציל מהשתקעות בתאוות

הכפרה שפעל פינחס על חטא בעל פעור, לא הייתה לשעתה בלבד, אלא היא נמשכת ומכפרת בכל דור ודור, וכך אמרו חז"ל (בספרי) על הפסוק (פרשתנו כה, יג) "ויכפר על בני ישראל" – "שעד עכשיו לא זו, אלא עומד ומכפר עד שיחיו המתים" (וראה גם סנהדרין פב, ב: "ראוי" כפרה זו שתהא מכפרת והולכת לעולם". וראה גם תוד"ה מפני – סוטה יד, א).
יש לתמוה:

בעשרה ניסיונות ניסו אבותינו את הקב"ה במדבר (אבות פ"ה מ"ד), ולא מצינו שפעולת חטאים אלו נמשכת עד ימינו, ושיהיו צריכים כפרה לדורות (מלבד חטא העגל (והמרגלים) – מפני שהי' ממנו תוצאה לדורות). ובמה נשתנה חטא בעל פעור שצריך פינחס לעמוד ולכפרו "עד שיחיו המתים"?

יש לבאר את מהותו הפנימית של חטא בעל פעור, שהוא מורה על שגיאה חמורה בהתייחסות לענייני העולם ותאוותיו, ועל כן שומה עלינו להשתמש בכוחו ופעולתו של פינחס בכל דור ודור, בכדי להילחם בטעות זו ולהניצל מחטא "בעל פעור" ברוחניות.

השתעבדות לפסולת המלאכים

מהות חטא בעל פעור בפשטות, היא שהיו החוטאים "פוערים" . . ומוציאין רעי, וזו היא עבודתו" (פרש"י בלק כה, ג).

אמנם, לכל עניין גשמי יש שורש ומקור בעולמות הרוחניים, ומשורש זה נוצר אותו העניין גם בגשמיות. וכן הוא גם בחטא בעל פעור, שפגם זה קיים גם בדקות יותר, ברוחניות, ומשם נשתלשל שיהי' חטא זה גם בגשמיות בעבודה לבעל פעור (כהבא לקמן

לקראת שבת

י

ראה לקוטי תורה ואתחנן יא, ג. ספר המאמרים "אתהלך - לאזניא" עמ' רנח ואילך. ספר המאמרים תקס"ב עמ' פח ואילך).

דהנה, כאשר אוכל האדם מאכל, הרי קרביו מבררים ומעכלים את המאכל, והמובחר שבו נעשה דם בלב, ומחי' את איברי הגוף, והחלק הנחות וירוד שבמאכל הוא הפסולת שנדחית חוצה מגוף האדם.

ושורש הדבר הוא מעניין הפסולת שברוחניות:

מבואר בסה"ק (לקוטי תורה שלח מא, ד. וראה זהר ח"ג רלד, ב), שהשפעה האלוקית הבאה מלמעלה יש בה חלק מעולה ופנימי ויש בה גם חלק חיצוני ונחות. וישנם מלאכים המכונים "קרביים", שהם בוררים את ההשפעה האלוקית, באופן שהתענוג המובחר שבה נשפע בגן עדן, והפסולת שבה נשפעת בעולם רוחני נחות יותר. ובעולם הנחות יותר ישנו עוד בירור, ושוב התענוג המעולה נשפע באותו עולם, וה"פסולת" נדחית לעולם נחות יותר.

וכך מתברר השפע האלוקי מעולם לעולם, בירור אחר בירור, עד שהפסולת הירודה ביותר מגעת לעולם הזה הגשמי, ומזה נתהוו התענוגים הגשמיים ככסף, זהב וכיוצא בזה. ונמצא שתענוגי העולם הם הפסולת הנחותה ביותר שנדחית מכל העולמות הרוחניים.

וכאשר עובד האדם לפסולת זו של התענוגים הגשמיים ומשתעבד לה, הרי זה חטא בעל פעור ברוחניות. כי כשם שעובדי בעל פעור בגשמיות היו משתחווים לפסולת של גופם, כך גם הוא משתחווה ומשתעבד לפסולת של כל התענוגות הרוחניים.

מאמין בחי העולמים וזורע

לאמיתו של דבר, הנה כל ענייני העולם ותהלוכותיו, אינם אלא כלים לעשיית רצון הבורא ית"ש. גם כאשר אין האדם עוסק בתורה ומצוותי' אלא בענייני הפרטיים, הרי זה צריך להיות באופן ש"כל מעשיך יהיו לשם שמים" (אבות פ"ב מי"ב), ו"בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, ו). יהודי אינו אוכל ושותה ועושה שאר צרכיו להנאתו, אלא רק לשם שמים ולעבודתו ית'.

השקפה נכונה על ענייני העולם, הרי היא מתחילה בהסתכלותו של יהודי על מהלכי הטבע וחוקיו [ראה משנ"ת באורך בגיליון דש"פ בלק]:

אמרה תורה (ראה טו, יח) "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה", ודרשו בספרי "יכול היא יושב ובטל, תלמוד לומר בכ"א אשר תעשה". והיינו, שהתורה מורה ליהודי שברכת ה' תבוא על ידי התעסקותו במלאכה, ואזי יבוא אליו השפע בדרך חוקי הטבע שקבע השי"ת בעולמו.

אמנם, אין זאת שפרנסתו וחיותו של יהודי באה מחוקי הטבע, שהרי הקב"ה הוא

לקראת שבת

יא

בורא עולם ומנהיגו, ואין להם לחוקי הטבע שום שליטה וממשלה ח"ו על הנהגת העולם, אלא הקב"ה הוא השולט ומנהיג כל פרט בעולם. ורצון הקב"ה הוא להנהיגו על פי חוקי הטבע שקבע בעולמו.

וכאשר יהודי מתנהג בעסקו על פי חוקי הטבע, אין זאת שמבקש ומצפה לפרנסתו מחוקי הטבע, אלא הוא סומך ובטוח על השי"ת שיזמין לו פרנסתו, כאשר מקיים מצוותו "בכל אשר תעשה". וכעניין שאמרו בירושלמי (הובא בתורה אמנות שבת לא, א) שאין יהודי זורע משום שסומך על הארץ שתצמיח תבואתו, אלא הוא יודע שהצמיחה והפרנסה באה מן השי"ת בלבד, ואין הוא זורע אלא משום ש"מאמין בחי העולמים" שיצמיח תבואתו.

ומכיוון שיהודי אינו מחשיב כלל את הנהגת הטבע וענייני העולם, והוא עוסק בהם רק משום ציווי הקב"ה, הרי הוא רואה את ענייני העולם רק ככלי לעשיית רצונו ית'. וממילא, פשיטא שאינו משוקע בתאוות העולם, שהרי אינו מחשיבן כלל!

וממילא מובן גדול הירידה של אותו יהודי, שלא זו בלבד שהוא מחשיב את ענייני העולם למציאות חשובה, אלא הוא משוקע בתאוות ותענוגי העולם שאינם אלא פסולת ורפש, שנרחים מן התענוגים הרוחניים שבעולמות העליונים.

הכניסה לארץ מעוררת את בעל פעור

עוון בעל פעור התרחש בהיות בני ישראל "בערבות מואב מעבר לירדן ירחו" (סוף פרשת חוקת), כאשר עמדו ממש לפני כניסתם אל הארץ הקדושה. ולא בכדי נתעורר ניסיון זה דווקא ערב הכניסה לארץ, אלא משום שהמעבר מחיי המדבר לארץ נושבת, הוא זה שעורר את חטא בעל פעור:

כאשר היו בני ישראל במדבר, הי' ברור שאין לחוקי הטבע ולהנהגת העולם שום שליטה וממשלה, אלא הכל מאת השי"ת בלבד. מזונם הי' מן, "לחם מן השמים" (בשלה טז, ד), ובני ישראל ראו במוחש כיצד המן מגיע לכל אחד ואחד כפי סיפוקו, "לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר" (שם יח). וממילא לא הי' מקום לטעות להחשיב את חוקי העולם ותהלוכותיו, ובוודאי שאין מקום לשקוע בהבלים העולם ותאוותיו.

אך כאשר עמדו בני ישראל על גבול ארץ נושבת, הבינו ששם מתחילה עבודה באופן אחר. בארץ ישראל יצטרך כל אחד לעשות כלי לברכת ה' על פי דרכי הטבע וחוקיו. שם שורה ברכת הקב"ה על ידי הקדמת השתדלות האדם, "בכל אשר תעשה".

ומכיוון שהוצרכו להתחשב בחוקי הטבע, הי' מקום לטעות שיש להם חשיבות ומציאות. ומזה נשתלשל גם חטא בעל פעור, שמהותו הרוחנית היא ההשתקעות בחומריות וגשמיות.

פינחס מציל מהשתקעות בתאוות

כשם שבחטא בעל פעור בגשמיות באה הכפרה על ידי קנאתו של פנחס, "בקנאו את קנאתי", כך גם על חטא בעל פעור הרוחני, הוא ההשתקעות בתאוות, מכפרים על ידי מסירת נפש דפינחס דייקא:

כאשר הנהגתו של יהודי מיוסדת על הבנתו והשגתו, יכול הוא לטעות שחוקי הטבע יש להם תוקף וממשלה. בטעותו חושב הוא שכאשר יסד הקב"ה בעולם את חוקי הטבע, החליט אשר חוקי הטבע הם ימשלו וישלטו וממילא הרי הרוצה לקבל פרנסתו עליו להתחשב בחוקי הטבע, וגם יש ערך וחיבות לענייני העולם ותאוותיו.

ואימתי בא האדם להכרת האמת שהשי"ת הוא מנהיג את העולם, וגם חוקי הטבע עצמם הם הנהגת השי"ת את העולם – הרי זה כאשר אינו מסתמך על שכלו והבנתו, אלא מקבל עליו עול מלכות שמים, ומוסר נפשו לגמרי להשי"ת, ואזי מכיר אשר הנהגת הטבע היא הנהגה אלוקית.

וזהו סוד מה שפינחס "עד עכשיו לא זו, אלא עומד ומכפר עד שיחיו המתים":

חטא בעל פעור ברוחניות, ההשתקעות בתאוות העולם, הוא מצוי תדיר בכל דור ודור, וממילא צריכים לפינחס ש"יכפר" – מלשון קינוח וניקיון החטא (ראה תניא אגרת התשובה פ"א), על ידי עבודת קבלת עול מלכות שמים ומסירת נפש היהודי להשי"ת לכל אשר יצוונו.

פנינים

דרוש ואגדה

רק ה' יראה ללבב

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן

שהיו השבטים מכזיבין אותו, הראיתם בן פנאי זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן (כה, יא. רש"י)

כאשר הביא זמרי את המדינית לפני משה וישראל, הנה למרות שבין כל ישראל בוודאי היו עוד שידעו מהלכה זו, מכל מקום לא קם איש לעשות את הדרוש, מלבד פינחס.

ומכיוון שכן, הרי אף שידעו השבטים שכדין עשה פינחס, מכל מקום ראו לנכון לבזותו בכדי להגן על כבודם של ישראל שלא קיימו הלכה זו, ולכן טענו שהריגתו את זמרי לא נבעה מדאגתו לקיום רצון ה', אלא מטבע האכזריות המושרש בו בירושה מזקנו - "שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה". ולכן "בא הכתוב ויחסו אחר אהרן", לומר דאדרבה, טבעו של פנחס ה' לדרוף שלום, כזקנו אהרן (ראה לעיל במדור "עיונים וביאורים קצרים").

ומכאן למדנו הוראה נחוצה בעבודת האדם לקונו:

לעתים רואה האדם את רעהו שלומד תורה, או מהדר באופן מיוחד בקיום מצווה, אך הרואה אינו מתפעל ומכבד את העושה, מכיוון שלפי הבנתו אין מעשה זה נובע מקדושה, אלא לתועלתו העצמית של אותו העושה, להתייהר ולהתגדל על ידי זה וכיוצא. ובראותו זאת הרי הוא שולל את מעשהו של הזולת, ומתייחס אליו בזלזול ובביטול.

אך ממעשה פינחס והשבטים למדנו, שאין האדם יכול לשפוט כוונותיו של חברו. ואף כשחושבים שמעשה השני בא ממידת האכזריות, הרי באמת יכול להיות שטבעו של השני הפוך לגמרי. ומזה ילמד האדם שהשי"ת לבדו הוא יראה ללבב, והוא היודע את המתרחש בלבו של מקיים המצווה או הלומד תורה, אם עושה לשמה או לתועלת עצמו, והאדם הרואה אינו יכול כלל לדעת כוונותיו של מקיים המצווה.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ח עמ' 167)

ביטול הזולת - מענה או גאווה?

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן

שהיו השבטים מכזיבין אותו, הראיתם בן פנאי זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן (כה, יא. רש"י)

בזיון זה של השבטים מלמדנו מוסר השכל ביחס של אדם לחברו:

השבטים ביזו את פנחס כי טענו שהריגת זמרי לא נבעה מדאגה לקיום רצון ה', אלא מטבע האכזריות המושרש בו מזקנו, ו"בא הכתוב ויחסו אחר אהרן", לומר דאדרבה, טבעו של פנחס ה' כזקנו אהרן (ראה לעיל בפנינה הקודמת).

והנה, לפעמים מוצאים אנו שהאדם אינו מסוגל לסבול את החיות בלימודו של הזולת, וחושב בדעתו שלימוד זה נובע מגאווה ומידות רעות, ונדמה לאדם שביטולו את הזולת נובע מפני שהוא עצמו אוהו במידת הביטול והענוה.

אך ממעשה פינחס יש ללמוד, אשר פעמים שהדבר הוא להיפך: השבטים נהגו שלא כדין, ופינחס דווקא עשה כראוי מצד מידות טובות שבו. וכמו כן באותו המבטל זולתו, הנה מה שחושב את לימודו של זולתו לגאווה, הרי באמת בא הדבר מחמת גאוותו שלו, שאינו מסוגל לסבול אשר לרעהו תהי' מעלה עליו, ועל כן מוצא הוא כל מיני טצדקי בכדי להוכיח לעצמו אשר זולתו אינו נעלה הימנו, מכיוון שלימודו בא ממידות רעות.

המבטל את האחר חושב בדעתו שהוא העניו האמתי שאינו מסוגל לסבול ריח גאווה, והאמת היא אשר דווקא מחמת גאוותו אינו יכול להכיל את מעלת זולתו. ומכתו כפולה: מחד הוא בעל גאווה ואינו סובל מעלת זולתו, ונוסף על כן הוא עצל, ואינו מתאמץ להשיג גם כן את מעלתו ולהרבות חכמה. ולכן בא בהמצאה המניחה את דעתו, שגאוותו של הזולת היא המביאתו ללימוד זה. אך אילו ה' עניו באמת, הרי ה' מתמלא בקנאת סופרים ומרבה חכמה לעצמו.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ח עמ' 168)

חידושי סוגיות

עיון ופלפול בסוגיות הפרשה

שיטת הרמב"ם בנחלת הלויים לעתיד

ידון בשי' הרמב"ם והסמ"ג בזה, ויפלפל בקושיית המפרשים איך אפ"ל שלעת"ל יתבטל איסורם לנחול / יסיק בדרך חידוש דינחלו בארץ קיני קניזי וקדמוני והרמב"ם רמז בלשונו דשם לא נאמר האיסור

בברייתא שם קכב. "עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלשה עשר שבטים שבתחלה לא נתחלקה אלא ליי"ב שבטים", וכדפירש הרשב"ם שם "ולקמן מפרש מאי ניהו אותו חלק דטפי התם, דאי משום לוי דנקט נחלה כשאר שבטים כדכתיב התם שער לוי אחד הא מנשה ואפרים נמי לא יטלו אלא חלק אחד כדכתיב התם (יחזקאל שם, לב) שער יוסף אחד . . שבתחלה כשבאו לארץ לא נתחלקה אלא ליי"ב שבטים שלוי לא הי' לו חלק בארץ אלא שכל שבט ושבת נתנו לו ערים לשבת בהם כו" (משא"כ לעתיד, כנ"ל). והיינו דלדידי' (וכ"ה להתוס' שם ועוד) יטלו שבט לוי חלק אחד מהיי"ב חלקים שנתחלקה הארץ ליי"ב שבטים (וחלק הי"ג הוא "לנשיא" - "למלך המשיח" כמתבאר שם בסוגיין).

ב' הרמב"ם בפי"ג מהל' שמיטה ויובל הי' "כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען וכן הם מוזהרין שלא יטלו חלק בכיזה בשעה שכובשין את הערים שנא' לא יהי' לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל חלק בכיזה ונחלה בארץ וכה"א בארצם לא תנחל . . בכיזה", ומקורו בספרי פרשתנו עה"פ "לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר שמות" - "הכל במשמע ישראל כהנים ולוים כו", ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל, יצאו כהנים, בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה, יצאו לויים כו"."

ובמשנה למלך "כתב הסמ"ג (לארין רעו. רעז) דלעתיד לבא נוטלין חלק בארץ שנאמר (יחזקאל מח, לא) שער לוי אחד כדאיתא בפרק יש נוחלין", וכוונתו להא דתניא

(לענין ארצות שכבש מלך ישראל, שיש ללוויים חלק בהן וכדלקמן) דאפשר דמ"מ מצוה על ישראל ליתן להן ערים מחלקם כמו תרומות ומעשרות שמצוה על ישראל ליתן להם אע"פ שיש להם חלק. זאת ועוד, דהרמב"ם לא כתב דנתינת הערים ללוויים היא תחת חלקם בארץ, אלא לשונו נבהל שמיטה ויובל שם] ד"אע"פ שאין להם חלק בארץ כבר נצטוו ישראל ליתן להם ערים לשבת ומגרשיהם". ומזה מובן גם לגבי ערי מקלט אחרות (דממשיך שם שערי מקלט שמוסיפין בימות המשיח "הכל ללוויים") די"ל שאינו במקום נטילת חלק בארץ].

אמנם מזה שהסמ"ג "דרכו תמיד להלוך בעקבות הרמב"ם וברוב המקומות בספרו אינו אלא כמעתיק כו"י (יד מלאכי כללי הסמ"ג סמ"ו, עיי"ש מקורותיו) מסתבר לומר לכאור' שגם בענין זה ס"ל להסמ"ג שכ"ה שיטת הרמב"ם (וכדמוכח גם מפשטות לשון הסמ"ג, שמביא תחלה דברי הרמב"ם שבהלכה שלאח"ז גבי חלק כהנים ולוויים במה שכובש מלך ישראל כו' ותיכף מוסיף כמהמשך לזה "ולעתיד לבוא נוטלין חלק אף בארץ שנאמר שער לוי אחד". וראה ל' הרדב"ז לרמב"ם שם דמשמע ג"כ דס"ל שהסמ"ג לא פליג על הרמב"ם]. וצ"ב מנא לי' הא.

גם צ"ע בגוף שי' הסמ"ג כדחקשו המנ"ח מצוה תח ותקה, ועד"ז בכיבור הר"פ פערלא לרס"ג ח"ב ל"ת רלד, ובשו"ת עמודי אור סי' עד ועוד, דכיון שהוא לאו בתורה דשבת לוי לא יטלו חלק בארץ, האיך תתעקר המצוה בימי המלך המשיח, והלא אלה המצות כו' כתיב, שאין

והנה בשטמ"ק ב"ב שם הביא תמיהת הר"ן על הרשב"ם מכמה קראי ביחזקאל (מו, יג. מח, ד-ו) שמבואר מהם שיוסף יטול ב' חלקים, "וכן מ"ש ששבת לוי יטול חלק בארץ אף זה אינו שהרי מפורש בפרשה (ראה יחזקאל מה, ה ואילך. מח, יג ואילך) שלא יטול חלק בארץ אלא שיהיו לו ערים לשבת בהם והוא מכלל התרומה אשר ירימו כו", ומסיים "אלא כך הוא עיקר הדבר שכשם ששבת לוי לא נטל חלק בראשונה כך לא יטול בשני' אלא שנתנו לו ערים לשבת סמוך לירושלים והן מכלל תרומת הקודש".

ויש לעיין בדעת הרמב"ם בזה, שסתם "כל שבת לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען" - מאי ס"ל לענין נחלת שבת לוי בארץ לעתיד לבוא.

הנה במנחת חינוך מצוה תח כ' דלהרמב"ם גם לעתיד לא יטלו הלויים נחלה, והוכיח כן מדלא הזכיר בפירוש שינחלו כשם שטרח לפרש בהל' מלכים פ"ד ה"ח הא דמשיח יטול חלק אי' מי"ג.

ובמנ"ח שם הוסיף סימוכין קצת ממה דאשכחן לענין ערי הלויים [שנותנים להם ערים כיון שאין להם נחלה מצ"ע], וז"ל "והנה הר"מ והרב המחבר סוברים מפורש דלעתיד לבוא יתנו להם ערים כמבואר בדבריהם [ראה דברי הרמב"ם ריש פרק י"ג דהל' שמיטה ויובל], ונראה ג"כ דסוברים דגם לעתיד לבוא לא יטלו הלויים ג"כ נחלה כו". אלא שמ"מ המנ"ח כתבו רק בלשון "נראה", היינו שמזה (שיתנו ערים ללוויים גם לעת"ל) לבד לא הכריח שגם לעתיד לא יהי' ללוויים נחלה, כי בזה לא פסיקא לי' מילתא, כמ"ש המנ"ח שם לפני' ז

להם כל שכט ושכט מנחלתו ערים לשבת, ולעתיד יתנו להם חלק כללי כענין הערים שנטלו אז. ובברית משה לסמ"ג (שם) רצה לתרץ דהמדובר בשאר כל הארצות, דהרי מלך המשיח יכבוש את כל העולם כו' (והביא הברית משה שם שכ"מ בתוס' ב"ק פא: ע"פ גי' הב"ח), עיי"ש).

איברא, דמובן שכ"ז דוחק לפרש (הן ברשב"ם וכן) בסמ"ג, דהא תחילה מביא הסמ"ג דברי הרמב"ם "שאם כבש מלך ישראל חוצה לארץ שהכהנים ולויים נוטלים שם חלק ונחלה", ובפשטות כוונת הרמב"ם לכיבוש רבים וכו' שאז ה"ה כארץ ישראל לכל דבר (ראה רמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ב-ג והל' מלכים פ"ה ה"ו), ולאח"כ מוסיף "ולעתיד לבוא נוטלין חלק אף בארץ שנא' שער לוי אחד", דפשטות כוונתו שהוא בא"י ממש ושהוא חלק ממש כאחד השבטים. וכן פ"י להדיא המשנה למלך בספרו פרשת דרכים (דרך הקודש דרוש ו) אליבא דהרשב"ם והסמ"ג דיטלו חלק בארץ.

ונראה ליישב הדבר באופן פשוט, ובהקדים הדיוק בלשון הרמב"ם, שכתב האזהרה "כל שכט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען", ולא כלשון הרגיל "בארץ ישראל" או "בארץ" וכיו"ב, וצ"ב מאי שולל בזה. ולכאור' צ"ל דשולל בזה שאר הארצות שיכבוש ישראל וייעשו "ארץ ישראל", דמ"מ לא יהי' בהם איסור נחלה ללויים כי האיסור הוא רק בגבולות "ארץ כנען", כי הנה בהל' מלכים (שם) השמיענו הרמב"ם ד"כל הארצות שכובשין ישראל במלך ע"פ ב"ד הרי זה כיבוש רבים והרי היא כארץ ישראל שכבש יהושע לכל

נביא רשאי לחדש דבר (מגילה ב:). ועי' לשון המנ"ח מצוה תקה "ודבר זה צ"ע דלעתיד לבוא יתבטלו שני המצוות והאיך יכול הנביא לעקור דבר מן התורה כו' ומכל שכן לעקור לעולם כו'".

וגם לאידך קשה עפ"ז במה שהרמב"ם (סהמ"צ מל"ת קסט) והסמ"ג מנו לאו זה במנין המצוות, דהא כבר כ' הרמב"ם בסהמ"צ שרש ג' "שאינן ראוי למנות מצוות שאינן נהגין לדורות", והרי מצוה זו בטלה לעתיד.

ובאמת ב' הקושיות כרוכות זו בזו, ודוקא אחר שמנו מצוה זו למצוה קשיא היאך תתבטל, דהנה בגוף דברי הספרי שאינן הלויים והכהנים נוחלים מצינו מי שפירש (ראה ביאור הרי"פ פערלא שם בארוכה) דאין בזה מצוה כלל אלא הכוונה כאן רק למימרא דמופקעת זכותם בירושת הארץ, דומיא דגרים ונשים ועבדים שבהמשך הספרי שם, אבל אין כאן אזהרה לאו עליהם שלא ינחלו כמו דליכא שום אזהרה על הגרים ונשים ועבדים, ולא מיעטינהו קרא אלא לומר שאין להם זכות ותביעת חלק ונחלה בארץ אבל אם ניתן להם רשאים לקבל וליכא איסור בזה לא להנותנים ולא להמקבלים. אבל מאחר שהרמב"ם והסמ"ג ס"ל דנמנה הלאו במנין המצוות, שוב קשיא כנ"ל היאך אפ"ל שלעתיד יטלו הלויים חלק בארץ, והרי כיון שתבטל אין ראוי למנותו במנין הלאוין.

ובמפרשים ביארו בכמה אופנים היאך תיבטל המצוה. דבשו"ת עמודי אור שם תי' דגם הסמ"ג אין כוונתו דיטלו חלק בארץ כאחד השבטים, אלא כלפי מה שבחלוקה ראשונה לא לקחו חלק כללי אבל נתנו

שבעצם שייכת מצ"ע לארץ ישראל (ולא רק מכח כיבוש רבים) והיא בכלל "ארץ שנכרתה עלי" ברית לאברהם כו" (וממילא אינה זו הנשללת להדיא בהי"א, ששם עיקר הדגשת השלילה היא על ארצות שלא נכרתה עליהן הברית), אבל סוף סוף אינה מארץ כנען, ואיזוהי - זו ארץ קיני קניזי וקדמוני שירשו לעתיד (ואינה בכלל "ארץ כנען", עיי' היטב הל' רוצח פ"ח ה"ב-ג), שיש לה שייכות לברית א"י כמבואר להדיא ברמב"ם הל' רוצח (שם ה"ד) עיי"ש.

ומענתה מחוור היטב איך גם לדעת הרמב"ם אפשר לומר ולפרש הא ד"שער לוי אחד", דלעתיד יטלו חלק בארץ עצמה, אבל מ"מ לא יהי' זה נגד האיסור (הנוהג לדורי דורות) כי לא יהי' זה בארץ כנען אלא בארץ קיני קניזי וקדמוני. ועיי"ע לקו"ש חל"ח פינחס א שהוא מילתא בטעמא הא דשפיר ינחלו בארץ קיני קניזי וקדמוני כיון שטעם האיסור המבואר ברמב"ם לא שייכא שם, עיי"ש ותמצא נחת.

דבר, וזהו שבא לשלול הכא דאף שהיינו בכלל ארץ ישראל, וכמ"ש הרמב"ם (הל' תרומות שם) "ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכובשן מלך ישראל כו' מדעת רוב ישראל", אעפ"כ בארצות אלו אין מוזהרין בהלאו ד"בארצם לא תנחל", כי אזוהרה זו נתייחדה לשטח ארץ כנען. מיהו, עדיין דוחק לפרש דזו בלבד בא הרמב"ם לשלול, דהרי דבר זה כבר שלל הרמב"ם מפורש בהלכה שלאח"ז "ראה לי שאין הדברים אמורים אלא בארץ שנכרתה עלי' ברית לאברהם ליצחק וליעקב וירשוה בניהם ונתחלקה להם אבל שאר כל הארצות שכובש מלך ממלכי ישראל הרי הכהנים והלויים באותן הארצות ובביתן ככל ישראל" (ודוחק לומר דקאי בכיבוש יחיד דלא הוי דינו כא"י, כברמב"ם הל' תרומות שם, דזה מאי קמ"ל הלא כיבוש יחיד הוי רכוש שלו (הל' מלכים שם) ופשיטא דרשאי ליתן מתנה ללוי כו').

ובפשטות יש לומר דכוונתו במה שנקט "ארץ כנען" היא לשלול ארץ

תורת היים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

מהי התכלית של חופשת הקיץ?

מכתב לכלל התלמידים היהודיים מכל מוסדות החינוך אודות זמן הקיץ; ניצול הזמן לקדושה ולהתעלות בתורה ומצוות

ב"ה, ערב שבועות, ה'תשל"ד

ברוקלין, נ.י.

לכל התלמידים ולכל התלמידות בכל מקום שהם

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

ימי חופשת הקיץ ממשמשים ובאים, ובודאי אשר כל אחד ואחת מכם מתכוונים לנצלם בכי טוב. בהקשר לזה הנני בא בהצעה דלהלן:

חופשת הקיץ תכליתה לתת אפשרות לתלמידי ותלמידות בתי הספר להחליף כח ולחזק הבריאות, בריאות תרתי משמע, בריאות הגוף ובריאות הנפש, אשר זה בזה תלוי. ומובן אשר בנוגע ליהודי העיקר הוא בריאות הנשמה. והנשמה הרי מקבלת חיותה ובריאותה מהתורה ומצותי, ובלשון הידוע "כי הם חיינו ואורך ימינו".

מובן אשר חיות ובריאות צריכים להיות בתמידות וברציפות, ללא הפסק ח"ו, ולא שייך לקחת "חופשה" מהם.

הכרחיות התורה והמצוות לנשמה היא בדוגמת הכרחיות נשימה ומזון לגוף. מי שהוא שלם בגופו לא נותן דעתו על הכרחיות הנשימה והמזון לקיומו, ורק לפעמים, במקרים מסויימים, חש ומרגיש עד כמה הכרחיים הם ממש. ולדוגמא: אדם שצולל מתחת למים

ועוצר נשימתו לרגעים מספר, אזי בהוציאו את ראשו מן המים חש הוא צורך עז לשאוף אויר צח לרווחה להשיב נפשו. ועל דרך זה, אחרי יום צום, כאשר הגוף נחלש מחוסר אכילה ושתי', אזי מרגיש ביותר החיות שבאכילה ושתי' כששובר רעבונו.

בעונת הקיץ ניתן לעסוק בתורה ובמצוות במנוחת הנפש

והנה, במשך שנת הלימודים, כאשר כמה שעות מהיום, שהיו יכולות להיות מוקדשות לתורה ולמצוות, הולכות על לימודי חול או שאר ענינים של רשות, שאינם מזון לנשמה, הרי אותו זמן הוא כעין "צום" לנשמה ועצירת נשימתה. וזה מעורר תשוקתה לתורה ולמצוות' ביתר שאת וביתר עוז, כאדם המתאוה לחיי נפשו כשהוא חלוש ומעונה.

ובבוא חופשת הקיץ, חופשה מלימודים וענינים אשר קיפחו מהנשמה כמה שעות יקרות שהיו יכולות להיות ממולאות בעסק התורה ומצוות', הרי זו היא העת להשיב לנשמה את אבדתה ולהחיותה בכפליים.

ובכן, חופשת הקיץ נותנת לכם האפשרות להתמסר לעסק התורה בתשוקה ובחיות – לא רק בכדי לנצל את הזמן הפנוי כדי טוב שלא ילך לאיבוד ח"ו, אלא גם למלא את החסר לנשמה במשך שנת הלימודים שעברה, ועוד, וגם זה עיקר, לתת לנשמתכם האפשרות לחזק כוחותי' בכל תוקף האפשרי ולגייס כוחות נוספים לקראת שנת הלימודים הבאה.

והרי דבר הוא שחופשת הקיץ מתוכננת לתכלית האמורה, שהרי בעונת הקיץ יכולים אתם לעסוק בתורה ובמצוות בתנאים מתאימים ביותר, במנוחת הנפש, בנוחיות ובאווירה יפה.

ועוד זאת שעונת הקיץ באה בסמיכות אחר זמן "זמן מתן תורתנו". ובודאי ידוע לכם, אשר חג קבלת התורה בא אחרי ימי הספירה, המזכירים לנו את געגועי הנפש של אבותינו בני ישראל היוצאים מארץ מצרים, שספרו הימים והשבועות וציפו ליום הגדול המיועד והמקווה בו יקבלו חמדה גנוזה היא התורה ומצוות'. וההתכוונות בזה בודאי תוסיף גם בכם תוספת התעוררות ותשוקה, בבחינת אשרינו מה טוב חלקנו, שזכיתם להיות עוסקים בתורה ובמצוות, ולהמשיך התעוררות זו בכל יום ויום מימות הקיץ ולאחרי זה בכל ימות השנה.

ימי הקיץ מאושרים ובריאים בגשמיות וברוחניות גם יחד

הנני פונה אליכם, בני ובנות ישראל, בני אברהם יצחק ויעקב ובנות שרה רבקה רחל ולאה, בפני' ובבקשה לבבית וחיבתית – נצלו את ימי הקיץ הבע"ל לאור וברוח האמור לעיל. שימו הדברים האלה על לבבכם על מנת להוציאם לפועל ממש במדה הכי מלאה, ומעשה עיקר.

והשם יתברך יצליח את כל אחד ואחת מכם וישלח לכם ברכתו שיהיו ימי הקיץ
הבאים עליכם ועל כל ישראל לטובה ולברכה – מאושרים ובריאים באמת, מאושרים
ובריאים בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות ולבריאות ואושר אמתי תמיד כל הימים.

(אגרות קודש חכ"ט עמ' קנא-ג)

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה'
מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

כל יהודי הוא שליח ה'

ירידת הנשמה בגוף היא שליחות שעצמות אין סוף מוסרת לכל נשמה לבצע בעולם, וכשהשליח מבצע את שליחותו בהרבצת תורה ועבודה ובאהבת ישראל כפי הרצון של מעלה, הוא מוסיף כוח ואור בכוח של מעלה כביכול

כוחות והזדמנויות לביצוע השליחות

פעם אחת - ה' זה בזמן שלרבינו הזקן כבר היו אלפי חסידים אנשים פשוטים - אמר [רבינו הזקן] מאמר של 'עבודה':

"מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ" - כל נשמה היא שליח מלמעלה לבצע את השליחות, שזה כוונת המשלח, ומעניקים לה כוחות והזדמנות לביצוע השליחות, אלא שלנשמה יש בחירה ובכך היא נבדלת ממלאך.

על יהודי לדעת שכל דבר שהשם יתברך מזמין לו, יש בו משום הוראה ושליחות מלמעלה שעליו לבצע.

(תרגום מספר השיחות קי"ז הישית עמ' 165 - ספר השיחות הישית המתורגם ללה"ק עמ' קסה)

שליח אשר ישלחנו המלך לאחד המקומות הרחוקים

...כאשר מתבוננים בהתבוננות אמיתית, מה ד' אלקינו ד[ן]רש מאתנו, בהורידו נשמה בגוף, הלא הנשמה בהיותה למעלה היא בתכלית הדביקות והביטול באהבה

ויראה אמיתית, ובלי שום העלם והסתר, ובכואה בגוף בעולם הזה אשר רבו ההעלמות וההסתרים ביותר, ואם כן הוא ירידה גדולה ועצומה במאד מאד, וכמאמר מאיגרא רמ[ה] לבירא עמיקתא,

אלא שירידה זו היא לצורך עלי', וכמו שליח אשר ישלחנו המלך לאחד המקומות הרחוקים, שהיא חשכה והרוסה, והשליח עושה שליחותו לבנותה ולשכללה, אשר בה ימצא חן וכבוד, ויגדיל כבודו מאלו עומד לפני המלך במקום אורה וכו', כן הדבר הזה, נר ד' נשמת אדם, הנשמה היא אור ונר, וירדה למטה להאיר מחשכי ארץ, וזהו מה שד' אלקינו דורש מאתנו.

(אגרות קודש ח"ד עמ' רכה-ו)

כשהשליח עושה שליחותו, נעשה אז חזק"ה – חזק ה'

"חזקה שליח עושה שליחותו" (עירובין לא, ב. ושי"ג). באחד מדברי קדש הקדשים שזכיתי לשמוע מהודר כ"ק אאמו"ר הרה"ק [מוהרש"ב נ"ע] ב"יחידות" – י"ב תמוז תרס"ט – אמר לי:

ירידת הנשמה בגוף היא שליחות שעצמות אין סוף מוסר לכל נשמה לבצע בעולם, וכשהשליח מבצע את שליחותו בהרבצת תורה ועבודה ובאהבת ישראל כפי הרצון של מעלה, הוא מוסיף כוח ואור בכוח של מעלה כביכול, זהו ביאור המאמר "חזקה שליח עושה שליחותו", כשהשליח עושה שליחותו, נעשה אז חזק"ה – חזק ה', הוא ממשיך את חוץ העצמות, ברוך הוא, בספירת המלכות, שרגלי יורדות בירידה אחרי ירידה, ממדריגה למדריגה, שבמטה מטה "יורגש" המעלה מעלה של כוונת עצמותו יתברך.

בשנים עברו, לפני שהתפשט הטלגראף, היו שולחים ידיעות חשובות על ידי "שטאפעטן" – שליחים הרצים בסוסים –

במקומות בהם הי' עובר השליח המיוחד, היו אנשים משערים ואומרים השערות שונות, על מטרת נסיעת-שליחות זו, שכן, כולם ידעו, ששליח מיוחד שולחים רק לענין נחוץ ביותר הנוגע לנפשות.

בואי אליכם לאמריקה הוא מסוג השליחות האמורה ("א שטאפעט שליחות"), לעורר ולזרז על הרבצת תורה באמריקה ולעשות את אמריקה למקום תורה ומצוות.

(תרגום מספר השיחות ה'תש"ד עמ' 37 - ספר השיחות ה'תש"ד המתורגם ללד"ק עמ' לד-ה)

כל יהודי הוא שליח של השם יתברך

...כל אחד מבין היטב שתכלית לידתו של אדם בעולם זה אינה עבור ענינים גשמיים,

לקראת שבת

כג

שהרי לפי זה נמצא שלמין המדבר ולמין החי ישנה תכלית אחת והרי זה לא ייתכן, אלא ודאי שהלידה של האדם בכלל וירידת הנשמה של יהודי בפרט הינה עבור כוונה רוחנית, על האדם למלא את התכלית הקדושה שלשמה בראו השם יתברך.

באמת כל יהודי הוא שליח של השם יתברך למלא שליחות מסויימת בתורה ומצוות, שעבור זה ברא הקב"ה את העולם, ובאמצעות השליחות הטובה שלו הוא קיום העולם, כדברי הגמרא: התנה הקב"ה עם מעשי בראשית אם יקבלו ישראל את תורת מוטב ובאם לאו יחזיר את העולם לתהו ובהו.

(תרגום מאגרות קודש ח"ו עמ' שא-ב)

